Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De trinitate

Augustinus, Aurelius

[Freiburg im Breisgau], 1494

Aurelij Augustini de trinitate liber explicitus est Anno domini .M.cccc.lxxxxiiij

urn:nbn:de:bsz:31-313432

Visual Library

nullius gentis lingua ſignificantem vocem:
vel ꝓferam⁹: vel cogitem⁹. ſed ex illo qđ no-
uimus cogitatio nr̃a formet: ſitq; in acie cogi
tantis imago ſimillima cogitatõis eius quaꝫ
memoria ↄtinebat iſta duo ſcꝫ velut parenteꝫ
ac ꝓlem tertia volũtate ſiue dilectõe iungen
te. Quã quidẽ voluntatẽ de cogitatiõe ꝓce-
dere: nemo eñ vult ꝙ oĩno qđ vel quale ſit ne
ſcit: non tñ eſſe cogitationis imaginẽ: ⁊ ideo
quandã in hac re intelligibili natiuitatis ⁊ ꝓ
ceſſionis inſinuari diſtantiã: qm̃ nõ hoc eſt co
gitatione ↄſpicere qđ appetere: vel etiã ꝑfrui
voluntate: cernat diſcernatq; qui põt. Potui
ſti ⁊ tu: quis non potueris: neq; poſſis expli-
care ſufficienti eloquio: qđ inter nubila ſimili
tudinũ corꝑaliũ: que cogitationib⁹ humanis
occurſare nõ deſinunt vix vidiſti. Sed illa lux
que nõ eſt qđ tu: ⁊ hoc tibi oſtendit aliud eſſe
illas incorꝑeas ſimilitudines corporũ: ⁊ aliud
eſſe verũ: qđ eis reprobatis intelligentia con
tuemur: hec ⁊ alia ſimiliter certa oculis tuis
interiorib⁹ lux illa monſtrauit. Que igit̃ cau-
ſa eſt cur acie fixa ipam videre nõ poſſis: niſi
vtiq; infirmitas? Et qđ tibi eã fecit niſi iniqui
Ps. 102. tas? Quis ergo ſanat oẽs languores tuos: ni
ſi qui ꝓpitius fit oĩbus iniquitatibus tuis? Li
brũ itaq; iſtũ iam tandẽ aliqñ precationẽ me-
lius ꝙ̃ diſputatione concludam.

d Omine deus noſter: credimus in te pa
trem: ⁊ filiũ: ⁊ ſpm̃ſctm̃. Neq; eñ diceret
Mat. 28 veritas. Ite baptiſate oẽs gentes in noĩe pa
tris ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti: niſi trinitas eſſes. Nec ba
ptiſari nos iuberes dñe deus in eius nomine
qui nõ eſt dñs deus. Neq; diceret̃ voce diuia
Deut. 6. Audi iſrael: dñs deus tu⁹ deus vn⁹ eſt: niſi tri-
nitas ita eſſes vt vnus dñs de⁹ eſſes: Et ſi tu
deus pater ipe eſſes: ⁊ filius verbũ tuum ihs
chriſtus ipſe eſſes ⁊ donum veſtrum ſpiritus-
ſanctus: non legeremus in litteris veritatis.
Gal. 4. Miſit deus filium ſuum. nec tu vnigenite di-
Joh. 14. ceres de ſpiritu ſancto. Quem mittet pater ĩ
Ibidẽ. 5. nomine meo: ⁊ quem ego mittam vobis a pa
tre. Ad hanc regulam fidei dirigẽs intentio-
nem meam quantũ potui: quantum me poſ-
ſe feciſti: queſiui te ⁊ deſideraui intellectu vi-
dere quod credidi: ⁊ multũ diſputaui ⁊ labo-
raui. Dñe deus meus: vna ſpes mea. exaudi
me ne fatigatus nolim te querere: ſed queraꝫ
Ps. 104 faciem tuam ſemper ardenter. Tu da querẽ
di vires qui inuenire te feciſti: ⁊ magis magiſ
q; inueniendi te ſpem dediſti. Coram te eſt fir
mitas ⁊ infirmitas mea. Illã ſerua: iſtaꝫ ſana
Coram te eſt ſcientia: ⁊ ignorantia mea. Ubi
mihi aperuiſti: ſuſcipe intrantem. Ubi clauſi
ſti: aperi pulſanti. Meminerim tui: intelligã
te: diligam te. Auge in me iſta: donec me re-
formes ad integrum. Scio ſcriptum eſſe. In
multiloquio non effugietur peccatum. Sed Prou. 10.
vtinam predicando verbum tuum: ⁊ laudan
do te tantummodo loquerer: non ſoluꝫ fuge
rem peccatum: ſed meritum bonum acquire
rem: quamlibet multum ſic loquerer. Neq;
enim homo de te beatus: peccatum precipe-
ret germano in fide filio ſuo: cui ſcripſit di-
cens? Predica verbum. inſta oportune: im 2. Ti. 4
portune. Nunquid dicendum eſt iſtum non
multum locutum: q̃ nõ ſolum oportune: ve-
rũetiam importune verbum tuũ dñe nõ tace-
bat? Sed ideo nõ erat multũ: quia tm̃ erat ne
ceſſarium. Libera me deus a multiloquio qđ
patior intus in anima mea miſera in conſpe-
ctu tuo: ⁊ confugientem ad miſericordiam tu
am. Non eñ cogitationibus taceo: etiam ta-
cens vocibus. Et ſi quidem non cogitarẽ niſi
quod placeret tibi: nõ vtiq; rogareꝫ vt me ab
hoc multiloquio liberares. Sꝫ multe ſunt co Ps. 93.
gitationes mee: tales quales noſti: cogitatio-
nes hominũ quoniam vane ſunt. Dona mihi
nõ eis conſentire: et ſi quando me delectant:
eas nihilominus improbare: nec in eis velut
dormitando immorari. Nec intantũ valeant
apud me: vt aliquid in opa mea procedat ex
illis: ſed ab eis mea ſaltem ſit tuta ſententia:
tuta conſcientia te tuente. Sapiens quidam
cum de te loqueretur in libro ſuo qui eccleſia-
ſticus proprio nomine iã vocatur. Multa in-
quit dicimus ⁊ nõ ꝑuenimus: ⁊ conſummatio Ecci. 43.
ſermonum vniuerſa eſt ipſe. Cum ergo ꝑue-
nerimus ad te: ceſſabunt multa iſta que dici-
mus: ⁊ non peruenimus: ⁊ manebis vn⁹ om-
nia in omnibus: ⁊ ſine fine dicemus: vnũ lau- 1. Cor. 15
dantes te in vnum: ⁊ in te facti etiam nos vnũ
Domine deus vnus: deus trinitas: quecunq;
dixi in his libris de tuo agnoſcant et tui. Si q̃
de meo: ⁊ tu ignoſce ⁊ tui. Amen.

Aurelij Auguſtini de trini
tate liber explicitus eſt An
no dñi. M. cccc. lxxxxiiij

Incipit tabula i libros Auguſtini ꝓcedētes

a

Apoſtolus aliq̄bus loquebaꝛ tāq̄ carnalibꝫ ⁊ minus perfectis li·j·ca·j·⁊·xij·

A ṽa ⁊ pfecta ſilitudīe dei q̄tū diſtent que ī natura mētis vtcūq̄ do ſilia repiūꝛ li·xv·ca·xij

Ad cognitōꝫ trinitatis necāria eſt pietas·li·j·ca·ij·

Alioꝝ ſcripta nō niſi caritate ⁊ v̄itate arguēda ſunt

A reprhēſoꝛe falſitatis argui meli⁹ eſt (li·j·ca·iij· q̄ ab eo cui falſitas placet laudari·ibidē

Aīalis homo non ꝑcipit ea que dei ſunt·li·j·ca·viij

Ad eū veniemus ⁊ manſionem apud eum faciemus quomodo intelligatur·li·j·ca·ix·

Amat nos deus tales quales futuri ſumus·li·j·c·x·

Apparebit dñs ieſus in forma hūana in extremo iu/ (dicio cū gloria·li·j·ca·xiij·

Aſcenſio corꝑalis xp̄i in celum multū vtilis fuit credentibus·li·j·ca·ix·

Aſſumptio carnis ſiue creature aliter in filio aliꝛ in (ſpū ſancto fuit·li·ij·c·v

Apparitiones dei multimode quaꝝ aliq̄ miſſiōes dicunꝛ·li·ij·ca·vij·

Abraā vidit tres viros ⁊ vnū adorauit·li·ij·ca·xj

Angeli duo in hūana forma apparuerūt loth·li·ij·c·xij·in quibus dñs ſingulariter appellabatur·

Antiquus dierum viſus a daniele·li·ij·ca·xviij·

Actionū rōnabiliuꝫ cauſe oēs a ſūma dei voluntate ꝓcedunt·patet ꝑ exemplum·li·iij·ca·iij·

Adminiſtraꝛ dei opere oīs creatura·li·iij·ca·v

Aīat de⁹ oēm corꝑalē creaturā in vtero li·iij·ca·vj·

Artibꝫ magicis miracula que fiūt·li·iij·ca·vij· viij

Angel' trāſgreſſoribꝫ creatē ñ ſuiūt ad nutū li·iij·c· (viij

Aduētū dñi ſig̃ ⁊ pfiguratōes ꝓceſſerē·li·iiij·ca·vij·

Aīe magicis ɔſecratōibꝫ nō purganꝛ·li·iiij·ca·xij·

Apud ipſos futura q̄dē pſciri pñt·li·iiij·c·xvij·

Appellatio geniti ſiue vnigeniti non iudicat in deo diuerſitatē ſubſtantiarum·li·v·ca·iij·

Accidens aliquid eſt inſeꝑabile·li·v·ca·iiij·

Accidēs ꝓprie ſumptū nullum eſt in deo·ibidem·

Accidens in deo non eſt·q2 mutabilis non ē·ibidem

Accidētia relatiua icōmutabilia ī deo q̄ ſūt li·v·ca·v

Amoꝛ eſt amantis·⁊ amoꝛe aliq̄d amaꝛ·li·viij·ca·x·

Amoꝛ copulat amantē cum amato·li·viij·ca·x·

In amoꝛe tria ſunt·amans·qđ amaꝛ·⁊ amoꝛ·ibideꝫ·

Amoꝛ· An in amoꝛe ſint tria·ſcꝫ amās ⁊ qđ amaꝛ et amoꝛ· An duo tm̄ cum amat ſeipm̄·li·ix·ca·ij·

Amat nemo qđ non nouit·li·ix·ca·iij·

Amoꝛ ⁊ mens ⁊ noticia hec tria vnū ſūt li·ix·ca·iiij·

Amoꝛ ⁊ mens ⁊ noticia ⁊ ſingula in ſe manent ⁊ oīa in omnibus·li·ix·ca·v·

Amoꝛ ſtudentiū nondū ſcientiū qual' ſit·li·x·ca·j

Amoꝛ ſtudentium que ignoꝛant·ibidem·

Amari quibus cauſis videnꝛ cognita·li·x·ca·ij·

Aīa rōnalis defoꝛmiter viuit cū ſm̄ trinitatē exteri/oꝛis hoīs viuit·li·xj·ca·ij·et·ca·v·

Abigenda que ſint ab acie recoꝛdationis ⁊ cogitati/onibus innoxijs·li·xj·ca·v·

Actiones corꝑales rectas eſſe dicimus ſi eis regen/dis intellectuale mētis pfuerit·li·xij·ca·iij·

Auaricia radix dicꝛ oīm maloꝛum·li·xij·ca·ix·

Ad q̄ officia ꝓpꝛia ſapīa ⁊ ſcīa dei debeꝛ·li·xij·ca·xiiij

Aīa melius qđ habet eſt q2 ad imaginē dei facta eſt·

Anima rationalis nec vitā nec dei imaginem pōt amittere·li·x·iiij·ca·iiij· (li·xiiij·ca·iij·

Aīa rōnalis ſꝑ dicꝛ rōnalis ⁊ intellectualis· ibideꝫ

Anime vita dicꝛ vita beata·ibidem·

Anime moꝛs eſt priuatio vite beate·ibidē

Aliud eſt aliquid non noſſe·aliud non inde cogita/re·li·xiiij·ca·vij· xv·

Aīaꝫ faꝛ miſerā pctm̄ ſuū ⁊ iuſticia dñi ſui li·xiiij·c·

Aīam facit beatā meritū ſuū ⁊ pmiū dñi ſui· ibidem

Appellatōe vna digna deitatis trinitas pōt itelligi

Appellatiōes relatiue q̄ nō ad deū·ſꝫ ad creaturā referēda ſꝛ·q2 dō nihil accidit li·v·c·xvj (li·xv·c·vj·

Auguſtin⁹ rogatu fratꝝ ⁊ iuſſu aurelij epi cōpulſus ſcripſit libros de trinitate·in ep'la ad aurelium

Auguſtin⁹ a duobꝫ perit erroꝛibꝫ liberari· pſūptiōe ſcꝫ ⁊ pſūpte falſitatis·defenſiōe·ī ꝓemio ſcdi libri

Auguſtini humilitas·ibidem·

Auguſtinus ꝓteſtaꝛ potius velle legere q̄ dictare· In ꝓemio tertij libri·

b

Bonus dꝛ ſolus de⁹ quō intelligiꝛ·li·j·ca·xiij

Bonū vnū veꝝ ⁊ ſummū eſt deus·in quo viui/mus mouemur ⁊ ſumus·li·viij·ca·iij·

Bonū cōe relinquere ⁊ querere ꝓuatū ꝑnicioſum eſt

Beatitudo ab oībus amaꝛ·non tm̄ ab oībus ſcitur·li·xiij·ca·iiij· (li·xij·ca·ix·

Beate viuere eſt ſm̄ virtutē animi viuere·ibidem

Beatitudo in coꝛpis voluptate nō conſiſtit·ibidem

Beati eſſe volunt oēs·⁊ quō li·xiij·ca·v·

Btūs ñ ē niſi q ⁊ hꝫ oīa q̄ vult ⁊ nihil vult mali·ibiđ

Beati non ſunt oēs qui viuunt vt volunt·ibidem

Btūs nō dꝛ eſſe q qđ vult nō habꝫ·nec ille q qđ male vult hꝫ·ſꝫ ille q q̄cūq̄ vult bōa hꝫ ⁊ nulla vult ma/la li·xiij·c·vj

Btūs nemo fit nolēs·li·xiij·ca·viij·

Beati q vere eē volūt imoꝛtales eſſe cupiūt· ibidem·

Beatitudo pfecta nō eſt niſi vita eterna·ibidem·

Beatū ⁊ imoꝛtalē totū hoīeꝫ qui ex aīa ⁊ coꝛpe cōſtat futurū chꝛiſtus atteſtatur·li·xiij·ca·ix·

Beatitudinē abſq̄ fide nemo poterit hr̄e li·xiij·c·xx·

Bonū ſummū ſemꝑ inueniendū queritur·⁊ queren/dū inuenitur·li·xv·ca·ij·

c

Cauſa triplex erroꝛis ď dō·vꝛ circa deū li·j·ca·j

Caritate ⁊ veritate·alioꝛum ſunt ſcripta argu/enda·li·j·ca·iij·

Caritas libera alijs ſeruire cogit li·j·c·iiij·in fine

Creatura·nec corꝑal' nec ſpūal' ē de⁹ li·j·ca·j·⁊·v·

Capacitas diſſimilis·⁊ variū iudiciū legentium de trinitate·li·j·ca·iij·

Conanꝛ oēs opiniōes ſuas ex ſcꝑturis defēderē· ibiđ

Contēplatione coꝛda mundanꝛ·li·j·ca·viij·

Contēplatio eſt merces fidei·ibidem

Contēplatio futura erit finis oīm bonaꝝ actionū· ⁊ reqes ſempiťna·⁊ gaudiū qđ nō aufereꝛ li·j·ca·x

Contēplationē hanc pſignauit magdalena ſedens ad pedes ieſu·ibidem·

Catholici tractatoꝛes·que ꝓpꝛia eē ſenſerint trinita (tis·li·j·ca·iiij

Cognitiōis diſcretio quō fili⁹ pri ſit equalis·vel minoꝛ·li·j·ca·xj·

Carnis aſſūptio ſiue creature·aliꝛ fuit ī filio·aliꝛ in (ſpū ſctō·li·ij·ca·v·

Cauſe oēs rōnabiliū actionū a ſūma dei volūtate deſcendūt·li·iij·ca·iij·

Creature·non angelis trāſgreſſoribꝫ·ſed deo ſerui/unt ad nutum·li·iij·ca·viij·

Cauſe oꝛiginales creaturarū corꝑaliū q̄s mūdo inſe (ruit·li·iij·ca·ix

Cauſa ſupplicij nō eſt iuſticia iudicis·ſed meritū criminis·li·iiij·ca·xij·

Cōſecratōibꝫ magicis aīe ñ purganꝛ li·iiij·ca·xij·

Carnis reſurrectōꝫ·nec ſapiētes potuerūt mundi cognoſcere·li·iiij·ca·xvj·

Cogitare modeſte ⁊ ſobꝛie debet hō·cui etiā natura